

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1917 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion, om skyldighet för befattningshavare vid armén och marinen, vilka från arméns eller marinens matinrättningar hämta tillagad portion, att härför utgiva viss ersättning.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr F. V. Thorsson väckt motion (nr 215), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att befattningshavare tillhörande armén eller marinen, som från dess matinrättningar avhämta tillagad portion, skola härför ersätta de självkostnader statsverket åsamkats för anskaffning och tillredning av portionen.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har med stöd av § 46 riksdagsordningen över motionen infordrat särskilda yttranden av armé- och marinförvaltningarna.

I sitt den 16 februari 1917 avgivna yttrande anför arméförvaltningen följande:

Arméförvaltningens
yttrande.

»Vid fastställandet i 1907 års fredsförplägnadsreglemente av den ersättning, som av officerare, underofficerare m. fl. skall erläggas för vid truppförband utbekommen portion, beräknades, att ersättningspriset borde tillfullo täcka statens samtliga kostnader för portionen och bestämdes därför nämnda pris till 58 öre per portion eller till det belopp, varefter anslaget till arméns mathållning då beräknades i riksstaten. I överensstämmelse härmed fastställdes också den gottgörelse, portionstagare är berättigad att under vissa förhållanden erhålla i stället för naturaportion, till enahanda belopp.

När beräkningsgrunden för mathållningsanslaget sedermera så tillvida ändrades, att anslaget i riksstaten beräknades efter 60 öre per portion, förordnade Eders Kungl. Maj:t genom nådig kungörelse den 14 november 1913, att såväl ersättningen för av enskilda utbekommen portion som den manskap tillkommande portionsgottgörelse skulle utgå efter enahanda grunder eller med 60 öre per portion.

Ersättningspriset för naturaportion och det belopp, varefter det löpande årets mathållningsanslag beräknas i riksstaten, hava sålunda under en följd av år varit lika, och torde ersättningspriset ifråga kunna betraktas som ett standardpris för portionen under det löpande året. Genom att fastställa ersättningen för portionen till belopp, motsvarande den verkliga anskaffningskostnaden, som för varje upphandlingstermin under året i regeln är olika vid de särskilda truppförbanden, komme givetvis full rätt att i princip beredas såväl staten som den enskilde, men skulle därigenom på grund av portionsprisens växlingar avsevärda praktiska olägenheter beträffande utbetalning och redovisning av de olika beloppen uppstå samt kontrollen över medelsredovisningen i hög grad försvåras.

Om, såsom Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, mathållningsanslaget jämte ett särskilt förstärkningsanslag komma att för år 1918 tillsammans beräknas efter 80 öre per portion, synes det lämpligaste vara, att såväl ersättningen för av enskilda bekommen portion som portionsgottgörelse till manskap för nämnda år fastställdes till enahanda belopp eller 80 öre per portion.

I sammanhang härmed få arméförvaltningens intendents- och civila departement som sin åsikt i underdånighet framhålla, att, för den händelse ovannämnda portionsgottgörelse kommer att höjas, synes rättvisligen även en ökning i proportion därmed böra medgivas beträffande den i fredsförplägnadsreglementet § 15 mom. 2 fastställda portionsersättningen, förslagsvis med 50 % eller till kronor 2,25 per dag.»

Marinförvalt-
ningens
yttrande.

Marinförvaltningen, som den 14 februari 1917 yttrat sig över motionen, har därvid anfört bl. a. följande:

»Den i motionen avsedda förmånen för vissa befattningshavare vid armén att mot ersättning utbekomma tillagad portion från arméns matinrättningar finnes medgiven i nådiga reglementet den 11 oktober 1907 angående förplägnaden vid arméns truppförband i fred.

I § 4 av sagda reglemente stadgas nämligen, att officerare och underofficerare samt civilmilitära personer av motsvarande tjänsteställning äga att, efter amälan hos regementschef eller likställd chef, vid

truppförband utbekomma portion mot ersättning av 60 öre för varje portion.

Vad marinen beträffar finnes liknande förmån medgiven endast för viss personal vid kustartilleriet nämligen för officerare och deras vederlikar samt underofficerare. Med avseende å ersättningen för uttagen portion gäller dock, att denna skall erläggas med ett belopp för dag motsvarande portionsersättningen, d. v. s. med ett belopp motsvarande det fastställda medelpriset å portionen, ökat med en tiondel för tillagningen eller praktiskt taget 'de självkostnader statsverket åsamkats för anskaffning och tillredning av portionen'.

Beträffande motsvarande personal vid flottan torde böra erinras om att underofficer, som uppbär lön å underofficerskårens stat, är berättigad erhålla under tjänstgöring i land portion in natura *eller* ersättning därför i penningar till stadgat belopp samt under sjökommendering skeppsportion *eller* däremot svarande kontant ersättning.

Ersättning för innestående portion i land utgår för närvarande med 62 öre. Då portionskostnaden överstiger detta belopp, vilket nu en längre tid varit förhållandet, kommer underofficer, som begagnar sig av rätten att hava portionen innestående, att drabbas av minskning i honom tillkommande förmåner. Detta förhållande har också givit anledning till att sammanslutningar bland underofficerspersonalen hos Eders Kungl. Maj:t gjort underdåniga framställningar, att ersättning för innestående portion i land måtte beräknas efter andra grunder än vad hittills ägt rum.

För innestående skeppsportion utgår ersättning med belopp motsvarande medelpriset av sådan portion.

Vad slutligen flottans officerare och vederlikar samt underofficerares vederlikar vidkommer, så finnes för dem icke medgiven förmånen att under fredstid erhålla portion in natura mot ersättning.

Av vad sålunda i underdånighet blivit anført torde framgå, att motionens syfte icke kan anses beröra angivna förhållanden inom marinen.»

Såsom framgår av ovanstående yttranden, torde det av motionären framställda förslaget kunna äga tillämpning endast beträffande armén.

I likhet med arméförvaltningen anser utskottet, att för arméns vidkommande ett pris av 80 öre per portion bör beräknas såväl vid bestämmandet av ersättningen för av enskilda uttagen portion som vid portionsgottgörelsen till manskap.

Beträffande därefter den av arméförvaltningen i samband med frågan om portionsgottgörelsens höjande föreslagna ökningen av i fredsförplägnadsreglementet § 15 mom. 2 fastställd portionsersättning från nuvarande 1 krona 50 öre till 2 kronor 25 öre, anser utskottet skäl föreligga för en höjning även av denna ersättning i samma proportion som ovan föreslagits i fråga om ersättningen för av enskild uttagen portion eller med $33\frac{1}{3}$ procent till 2 kronor. Motsvarande höjning i portionsersättningen från 1 krona 50 öre till 2 kronor bör jämväl vidtagas i fråga om marinens personal.

De av utskottet nu föreslagna förändringarna böra enligt utskottets mening vinna tillämpning från och med den 1 januari 1918.

Med anledning av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av herr Thorssons motion nr 215, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådana ändringar i gällande författningar, att vid armén ersättningen för av enskilda uttagen portion samt portionsgottgörelsen till manskap beräknas till 80 öre för portion ävensom att portionsersättningen enligt § 15 mom. 2 i fredsförplägnadsreglementet för armén och enligt motsvarande bestämmelser för marinen beräknas till 2 kronor för dag.

Stockholm den 29 mars 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.